

Силабус курсу
Кредитування малого та середнього бізнесу

Освітньо-професійна програма «Фінанси»

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Спеціальність: 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Рік навчання: III, Семестр: VI

Кількість кредитів: 5 Мова викладання: українська

Керівник курсу

ПІП

к. е. н., доцент Штефан Людмила Борисівна

Контактна інформація

l.shtefan@wunu.edu.ua

Опис дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Кредитування малого та середнього бізнесу» є формування базової системи знань щодо ролі підприємств малого та середнього бізнесу в становленні та розвитку ринкової економіки країни, а також вивчення основ проведення банками кредитування таких підприємств з метою забезпечення малого та середнього бізнесу додатковими фінансовими ресурсами для стабільного розвитку й прибуткової діяльності. Формування у студентів дослідницьких навичок; знання законодавства України в сфері кредитування малих і середніх підприємств.

Структура курсу

Години (лек./сем.)	Тема	Результати навчання	Завдання
2 / 1	Тема 1. Роль малого та середнього підприємництва у економічному розвитку країни	Вивчити поняття підприємництва на різних етапах економічного розвитку, характерні риси підприємця. Економічна сутність малого підприємництва, його функції, основні особливості переваги та недоліки. Підходи до класифікації малих та середніх підприємств за національними та міжнародними стандартами. Роль МСП в розвитку економіки. Підприємницький капітал. Роль і значення позикового капіталу для розвитку підприємництва.	Тести, питання

2 / 1	Тема 2. Теоретичні засади організації банківського кредитування малого і середнього бізнесу	Теоретичні основи кредитування малого та середнього підприємництва. Економічна сутність банківського кредиту та принципи організації кредитних взаємин банків із суб'єктами середнього та малого підприємництва. Основні завдання та цілі банківського кредитування малого бізнесу. Банківські кредитні продукти для малого підприємництва та особливості їх реалізації. Мікрокредитування малого бізнесу як важливий напрям реалізації банківського кредитування. Оцінка кредитоспроможності позичальника-юридичної особи. Процес банківського кредитування. Економічна та правова робота банків з позичальниками. Кредитна угода, її зміст та значення для організації кредитних відносин.	Тести, питання
4 / 2	Тема 3. Ринок мікрокредитування в Україні. Мікрофінансові організації.	Зрозуміти ринок мікрокредитування в Україні: учасники ринку, тенденції, перспективи розвитку. Законодавче регулювання ринку мікро фінансових компаній, які видають кредити на короткі строки, спеціальне державне регулювання ринку мікро фінансових компаній (наприклад, % ставки, бізнес-процеси і т. ін.) Умови мікрокредитування в Україні. Рейтинг мікрофінансових організацій України.	Тести
4 / 2	Тема 4. Міжнародний досвід мікрокредитування малого і середнього підприємництва	Малий бізнес як окремий сектор ринкової економіки. Характеристика малого бізнесу та його роль у ринковій економіці різних країн, позитивні та негативні риси. Специфіка фінансового забезпечення розвитку малих підприємств за участю держави та місцевих органів самоврядування. Альтернативні джерела фінансування вітчизняного малого підприємництва в розрізі міжнародного досвіду.	Тести
4 / 2	Тема 5. Фінансово-кредитний механізм сприяння розвитку малого та середнього підприємництва	Окремі аспекти проблематики фінансово-кредитного механізму сприяння малому підприємству. Фактори, що формують фінансово-кредитні відносини малих підприємств з іншими структурами: система оподаткування і контролю, бюджетні і позабюджетні фонди та ін.. Основні типи фінансово-кредитної підтримки малого підприємництва: схеми кредитних гарантій, мікрокредитування, венчурні фонди та фонди безпосередньої підтримки малого підприємництва. Проблеми у фінансово-кредитній сфері суб'єктів МП в Україні.	Тести, питання

4 / 2	Тема 6. Державна підтримка підприємств МСБ. Програми мікрокредитування	Державні програми допомоги малому і середньому підприємству (державні банки); програми фонду розвитку підприємства: програма мікрокредитування; програма рефінансування заходів з підтримки системи кредитування у сільській місцевості; програма кредитування ММСП за пріоритетними галузевими напрямками; програма з підтримки фінансування інвестиційних проектів малих та середніх підприємств за пріоритетними напрямками; програма часткового відшкодування відсоткових ставок за кредитами банків для суб'єктів малого і середнього підприємства Тернопільщини; програма з відновлення фінансування інвестиційних проектів малих і середніх підприємств на сході України. Державна програма «Доступні кредити 5,7,9».	Тести, питання
4 / 2	Тема 7. Мікрокредитування за рахунок фондів міжнародних організацій	Міжнародні джерела та програми фінансування малого бізнесу. Підтримка малого і середнього підприємства на міжнародному рівні (міжнародні кредитні лінії). Німецько-Український фонд. Специфічні критерії прийнятності Німецько-Українського фонду для України як банка партнера. Карта можливостей для МСБ: EU4Business, COSME, Горизонт 2020.	Тести, питання
4 / 3	Тема 8. Кредити інноваційного характеру. Платформи кредитування малого і середнього бізнесу.	Національна платформа малого та середнього бізнесу. Інтерактивна онлайн-платформа для малого і середнього бізнесу, яка розробляється у рамках Програми USAID «Конкурентоспроможна економіка України»; MoCash — українська платформа р2р-кредитування; КУБ- кредити українському бізнесу; сучасний спосіб рівноправного кредитування. Сутність новітніх фінансових технологій (FinTech) на фінансовому ринку; суб'єкти FinTech-індустрії — стартапи; аналіз окремих новітніх видів фінансових технологій, що пропонуються стартапами; перспективи та виклики для розвитку FinTech-ринку в Україні.	Тести, питання

Літературні джерела

1. Актуальні грантові можливості від Програми USAID «Конкурентоспроможна економіка України». URL: https://biz.ligazakon.net/news/214039_aktualn-grantov-mozhliivost-vidprogrami-usaid-konkurentospromozhna-ekonomka-ukrani
2. Балдич Н., Гринчук Н. Місцевий економічний розвиток: моделі, ресурси та інструменти

фінансування: практичний посібник. Федерація канадських муніципалітетів / Проект міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст», 2022 рік. Частина 4. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/604/PLEDDG_LED_Finance_Guide_Part_4.pdf

3. Банківські продукти та програми допомоги малому і середньому підприємництву. Міністерство розвитку, економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=aba8ec4d-7a97-4b6c-9065-22aae227d6d7&title=BankivskiProduktiTaProgramiDopomogiMalomuSerednomuPidprimnitstvu>

4. Банківські програми. Портал для підприємців. URL: https://sme.gov.ua/program_type/kredytni-programy-za-pidtrymky-mizhnarodnyh-finansovyhorganizatsii/page/2/

5. Версаль Н. Переваги та недоліки зовнішніх джерел фінансування малих та середніх підприємств в Україні. Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2021. №1. С. 182-194.

6. Вергун А.М., Матвієнко С.М. Роль та перспективи розвитку мікрокредитування в країнах, що розвиваються Ефективна економіка. № 2. 2022. URL: <https://economy.nauka.com.ua>

7. Гаркуша Ю.О., Руснак О.О. Банківський кредит у забезпеченні розвитку малого та середнього бізнесу в Україні. Інфраструктура ринку. 2019. Вип. 37. С. 560–564. URL: <https://doi.org/10.32843/infrastruct37-81>

8. Гранти на бізнес. Як і де отримати безповоротну фінансову допомогу на підприємництво URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/08/17/690436/>

9. Державна програма підтримки бізнесу «Доступні кредити 5-7-9%». URL: <https://5-7-9.gov.ua>

10. Закон України «Про споживче кредитування» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1734-19#Text>

11. Закон України «Про електронну комерцію» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#Text>

12. Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17#Text>

13. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні: постанова Правління НБУ: затверджена 28.08.2001 р. № 368 URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0841-01>

14. Коваленко, В., Радова, Н. Банківський кредит у формуванні фінансово-інвестиційного механізму розвитку малого та середнього підприємництва в Україні. Економіка та суспільство, 2022 № 22. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2020-22-3>

15. Малий бізнес : етап становлення, ризику та перспектива : метод. рек. / за заг. ред. О. М. Десятнюк, Р. Р. Кулика. 4-те вид. Київ : Гнозис, 2020. 104 с.

16. Майбутнє у регулюванні небанківського фінансового сектору. НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=80189428>.

17. Методика інтегральної оцінки фінансового стану позичальників юридичних осіб - Проект Правління Національного банку України. URL: <http://kbs.org.ua/files/897546123456.pdf>

18. Огляд інструментів підтримки бізнесу в період воєнного стану в Україні (за 01.07 – 31.07.2022 р.). URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-instrumentiv-pidtrymkybiznesu-v-period-voyennoho-stanu-v-0>

19. Партин Г. О., Омелян Х. А. Кредитування діяльності малих і середніх підприємств в Україні: сучасні особливості та шляхи розвитку. Ефективна економіка. 2022. № 2. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=10009>

20. Пільгові кредити бізнесу: як держава допомагає у фінансуванні підприємств. URL: https://bankchart.com.ua/krediti/statti/pilgovi_krediti_yak_derzhava_dopomagaе_u_finansuvanni_p_idpriemstv

21. Підприємництво : підручник / С. В. Панченко, В. Л. Дикань, О. В. Шраменко [та ін.]. Харків : УкрДУЗТ, 2018. Ч. 1. Теоретичні основи організації підприємницької діяльності. 241 с.

22. Положення про застосування Національним банком України заходів впливу за порушення банківського законодавства: постанова Правління НБУ: прийнята 28.08.2001 року № 369 URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0845-01>

23. Положення про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків : постанова Правління НБУ: прийнята 06.07.2000 року № 279 URL: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1027.408.18&nobreak=1>

24. Положення про структуру системи банківського нагляду Національного банку України: Постанова Правління Національного банку України від 17 листопада 1997 р. № 380. URL: nbuportal.bank.gov.ua/doccatalog/document?id

25. Порядок надання фінансової державної підтримки суб'єктам малого та середнього підприємництва : затв. постановою Кабінету Міністрів України від 24 січня 2020 р. № 28. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/28-2020-%D0%BF#Text>

26. Романишин В.О., Уманців Г. В., Сясько І. В. Активізація кредитування суб'єктів малого та середнього підприємництва в Україні. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 22. С. 70-77.

27. Савченко Т.Г., Миненко Л.М. Забезпечення прозорості діяльності банківських груп в Україні. Транспарентність публічних фінансів – протидія корупції: монографія / за ред. д.е.н., Школьник І.О. та д.е.н., Савченка Т.Г. Суми: видавництво «Ярославна», 2018. 186 с.

28. Фінанси бізнесу : навч. посібник / за заг. ред. Н. С. Ситник.- Львів: Видавництво «Апріорі», 2019. - 432 с. URL: https://financial.lnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2015/10/finansu_Biz_all.pdf

29. Чайковський Я.І. Сучасний стан та напрями розвитку банківського кредитування малого і середнього бізнесу в Україні. Світ фінансів. 2021. № 3 (68). С.80-90.

30. Як влада допомагає малому та середньому бізнесу в різних країнах. Електронне видання «Відомості». 2020. URL: <https://www.vedomosti.ru/economics/articles/2020/04/08/827470-pomogayut-malomubiznesu>.

31. 50 грантів до 1,2 млн грн українському бізнесу від Програми USAID (до 24 липня 2023 року) URL: <https://platforma-msb.org/50-grantiv-do-1-2-mln-ukrayinskomu-biznesu-vidprogramy-usaid-do-24-lypnya-2023-roku>

32. 34 % of America's small businesses are still closed due to COVID-19. Here's why it matters. URL: <https://www.weforum.org/agenda/2021/05/america-united-states-covid-smallbusinesses-economics>

33. Benefits of Digitizing your Small-Business Lending. URL: <https://lendfoundry.com/blog/benefits-of-digitizing-your-small-business-lending/>

34. EDC Business Credit Availability Program Guarantee (BCAP) URL: https://www.rbc.com/covid-19/business.html?_ga=2.196429807.2144261350.1643145318-931065629.1642989550

35. Government of Canada's Relief for Business. URL: https://www.rbc.com/covid19/business.html?_ga=2.196429807.2144261350.1643145318-931065629.1642989550

36. Government-Guaranteed Loans to Support the Growth of Your Business. URL: <https://www.rbcroyalbank.com/business/loans/canada-small-business-financing.html>

37. Helping small businesses get loans. URL: https://www.ic.gc.ca/eic/site/csbfppfpec.nsf/fra/h_1a02855.html
38. Highly Affected Sectors Credit Availability Program (HASCAP). URL: <https://www.td.com/ca/en/personal-banking/covid-19/small-business-relief/>
39. How AI is Disrupting the Financial Services Industry. October 2020. URL: <https://www.cardrates.com/news/autonomous-next-shows-how-ai-impacts-the-financial-industry/>
40. Key Small Business Statistics — 2021. URL: https://www.ic.gc.ca/eic/site/061.nsf/eng/h_03147.html#5.1
41. Lehnen, Pascal, Hildebrand, Daniel & Löber, Dominik. How banks can master the new competitive situation in the SME lending market and successfully adapt their business model. URL: <https://www.rolandberger.com/en/Insights/Publications/SME-lending-in-transition-opportunities-to-develop-future-oriented-business.html>
42. Sadkowski W. Oferta sektora bankowego dla małych i średnich przedsiębiorstw w czasach kryzysu gospodarczego w Polsce. URL: <https://ruj.uj.edu.pl/xmlui/handle/item/7545> .
43. Pulse of FinTech H1'20. September 2020. URL: <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/xx/pdf/2020/09/pulse-of-FinTech-h1-2020.pdf>
44. Pulse of FinTech H2'20. February 2021. URL: <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/xx/pdf/2021/02/pulse-of-fintech-h2-2020.pdf>

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

45. Офіційний сайт Асоціації українських банків. URL: <http://www.aub.com.ua/>
46. Офіційний сайт Верховної Ради України URL: <http://www.rada.gov.ua/>
47. Офіційний сайт Національного банку України URL: <http://www.bank.gov.ua/>

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-20 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування (наприклад, програма Kahoot).
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3
30 %	40 %	30 %
Опитування під час занять (теми 1-4) – 10 балів за тему – макс. 40 балів. Модульна контрольна робота – макс. 60 балів	Опитування під час занять (теми 5-8) – 5 балів за тему – макс. 20 балів. Ректорська контрольна робота (1-8 теми) – макс. 80 балів	Підготовка КПІЗ – макс. 30 балів. Захист КПІЗ – макс. 40 балів. Виконання завдань під час тренінгу – макс. 30 балів

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом